สำเนา

ที่ สม ๐๐๐๓/ ๕๑

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี
(อาคารบี) ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ ค

เรื่อง แจ้งรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ~~๓๕๓/๒๕๕๓~~ 316/2554 (เดิมที่ 516/2549) จำนวน ๕ หน้า

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนซึ่งเสนอโดยองค์กรเอกชนด้านสิทธิสตรีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ขอให้ตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติในทัณฑสถานหญิงกลาง ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วไม่พบว่ามีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น แต่เพื่อเป็นการขยายโอกาสให้กับผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและจัดทำเป็นรายงานเสนอต่อรัฐบาลและกรมราชทัณฑ์เพื่อดำเนินการต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๕๒
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๔๙

ผอ.สคส.....
ผอ.กลุ่มงาน.....
เจ้าหน้าที่ดำเนินการ.....
เจ้าหน้าที่พิมพ์ทาน.....

กสม. ๒
รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔

รายงานผลการตรวจสอบที่ 316 /๒๕๕๔

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีนักโทษทัณฑสถานหญิงกลางถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้อง องค์กรเอกชนด้านสิทธิสตรีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ผู้ถูกร้อง ทัณฑสถานหญิงกลาง

๑. ความเป็นมา

องค์กรเอกชนด้านสิทธิสตรีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แจ้งข้อมูลผ่านอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ตามคำร้องที่ ๕๑๖/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๙ ว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ทัณฑสถานหญิงกลาง โดยได้รับทราบข้อมูลจากผู้ต้องขังชาวต่างชาติ ๔ ราย ได้แก่ นางสาว เชบาเยวา กอทชาลแม๊ก นางสาวคริสติร่า อานาตอฟเลียฟน่า นางสาวอิลยูช็อค เอก้าเตอรีนา สัญชาติอุซเบกิสถาน และนางสาวนิลา ดูกินอฟ สัญชาติแอฟริกาใต้ โดยองค์กรสตรีเอกชนฯ มีความประสงค์ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติติดตามดูสภาพความเป็นอยู่และเข้าเยี่ยมเพื่อสอบถามความต้องการของผู้ต้องขังทั้ง ๔ คน

๒. การพิจารณาคำร้องเรียน

๒.๑ การพิจารณาชี้มูลคำร้อง

พิจารณาเบื้องต้นแล้ว กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่คณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบด้วยการติดตามดู

/สภาพความ ...

สภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขัง และเข้าเยี่ยมเพื่อสอบถามความต้องการของผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขัง กรณีจึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๒)

๒.๒ ประเด็นการตรวจสอบ

ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีว่า ผู้ต้องขังทัณฑสถานหญิงกลางได้รับการปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ ดำเนินการตรวจสอบ โดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๖ วรรค ๓ จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังนี้

๓.๑ พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง

คณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ ได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมผู้ต้องขังทั้ง ๔ คน ที่ทัณฑสถานหญิงกลางแล้ว ได้รับทราบถึงปัญหาของผู้ต้องขังแต่ละคนโดยสรุป ดังนี้

๑. การห้ามใช้โทรศัพท์ติดต่อญาติในต่างประเทศ
๒. การจำกัดสิทธิในการรับอาหารจากผู้ที่มาเยี่ยม
๓. การได้รับจดหมายตอบกลับจากประเทศปลายทางล่าช้า
๔. ไม่ได้รับอนุญาตให้ชมรายการโทรทัศน์ของต่างประเทศ
๕. ไม่ได้รับอนุญาตให้ฟังเพลงจากเครื่องเล่นซีดี
๖. ต้องการตู้เก็บของใช้ส่วนตัว
๗. ต้องการทราบหลักเกณฑ์การขอพระราชทานอภัยโทษ
๘. ต้องการให้เจ้าหน้าที่สถานทูตมาเยี่ยมบ่อยๆ

๓.๒ พยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกร้อง

คณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ ได้ประสานหารือกับผู้อำนวยการส่วนควบคุม และผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ ทัณฑสถานหญิงกลาง โดยได้รับการชี้แจงถึงข้อติดขัดและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนี้

๑. ทัณฑสถานหญิงกลาง ไม่สามารถอนุญาตให้ผู้ต้องขังใช้โทรศัพท์ติดต่อญาติในต่างประเทศได้ เนื่องจากทัณฑสถานไม่มีเจ้าหน้าที่ระดับผู้อำนวยการส่วนมาตรวจสอบรายละเอียดการสนทนา ซึ่งเกรงว่าอาจมีการใช้ติดต่อไปในทางผิดกฎหมาย

/๒. ทัณฑสถาน ...

๒. ทัณฑสถานหญิงกลางได้จัดอาหารประจำชาติให้ผู้ต้องขังเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม เนื่องจากผู้ต้องขังมีหลายสัญชาติ การดำเนินการดังกล่าวต้องใช้ทรัพยากรหลายด้าน อย่างไรก็ตาม มีองค์กรจากภายนอกเข้ามาสนับสนุนอยู่เป็นระยะ ซึ่งทัณฑสถานหญิงกลางเปิดโอกาสให้อย่างเต็มที่

๓. กรณีจดหมายเข้านั้น ทัณฑสถานหญิงกลางจะขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตของแต่ละประเทศช่วยตรวจสอบก่อนนำส่งให้ผู้ต้องขัง

๔. ทัณฑสถานหญิงกลางจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังชมรายการโทรทัศน์ร่วมกันหลังจากขึ้นเรือนนอนแล้วจนถึงเวลา ๒๑.๐๐ น. โดยภาษาต่างประเทศนั้น ทัณฑสถานหญิงกลางไม่มีให้บริการ

๕. ทัณฑสถานหญิงกลางขาดบุคลากรในการคัดกรองซีดีเป็นภาษาต่างประเทศ จึงไม่อนุญาตให้ใช้เครื่องฟังเทปหรือซีดี

๖. กรณีการทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษ ทัณฑสถานหญิงกลาง ได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ต้องขังทุกคนอยู่แล้ว

๗. ทัณฑสถานหญิงกลางได้ประสานให้องค์การต่างๆ เข้ามาเยี่ยมผู้ต้องขังซึ่งมีญาติมาเยี่ยมอยู่ตลอดเวลา

๘. ทัณฑสถานหญิงกลางได้จัดตู้เก็บของใช้ส่วนตัวให้กับผู้ต้องขังแล้ว แต่อาจมีขนาดเล็กไม่เพียงพอกับของใช้ส่วนตัวของผู้ต้องขังซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจมีพิจารณาโดยการเปรียบเทียบกับผู้ต้องขังชาวไทยในโอกาสต่อไป

๓.๓ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔. กฎหมาย พันธกรณีตามปฏิญญาสากล อนุสัญญา และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๐ (๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑๐ (๑) บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ ต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์

ฯลฯ ฯลฯ

/ (๓) ระบบ ...

(๓) ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย

๕. ความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจ

คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาจากการรับฟังข้อมูลของทั้งสองฝ่ายแล้ว เห็นว่า ทัณฑสถานหญิงกลางได้จัดให้ผู้ต้องขังได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามสิทธิที่พึงได้รับแล้วในระดับซึ่งไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ในชั้นนี้ จึงยังไม่พบประเด็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด คณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นควรยุติเรื่อง โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลและกรมราชทัณฑ์เพื่อดำเนินการต่อไป

๖. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาการตรวจสอบคำร้องนี้ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รายงานผลการพิจารณาในคราวประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ เห็นชอบตามที่คณะอนุกรรมการด้านราชทัณฑ์และสถานพินิจได้ตรวจสอบและมีความเห็นดังกล่าว

๗. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ โดยให้แจ้งรายงานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะกรณีเรื่องนี้ไปยังรัฐบาลและกรมราชทัณฑ์เพื่อพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๗.๑ รัฐบาลควรขยายโอกาสให้กับนักโทษชาวต่างชาติที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำของประเทศไทย โดยนำวิธีการการโอนนักโทษมาใช้ ในกรณีที่นักโทษนั้นประสงค์จะไปรับโทษต่อในประเทศที่ผู้นั้นมีสัญชาติ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการที่แต่ละประเทศจะได้ให้การอบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับเป็นพลเมืองดีของประเทศนั้นๆ ต่อไป อีกทั้งเพื่อเป็นการลดภาระการควบคุมดูแลนักโทษต่างประเทศที่มีอยู่เป็นจำนวนมากให้ลดลงด้วย โดยทำความตกลงระหว่างประเทศในรูปแบบของสนธิสัญญาโอนตัวนักโทษกับประเทศที่ยังไม่มีสนธิสัญญาดังกล่าวกับประเทศไทย

/ ๗.๒ รัฐบาล ...

๗.๒ รัฐบาลควรมีแผนฟื้นฟูความสัมพันธ์ของผู้ต้องขังกับบุคคลในครอบครัวระหว่างที่ต้องขัง และการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ เนื่องจากการกักขังผู้ต้องขังเป็นระยะเวลายาวนาน จะทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวลดลง และเป็นผลให้ผู้ต้องขังไม่สามารถอยู่ในสังคมได้

๗.๓ กรมราชทัณฑ์ควรขยายโอกาสด้วยการอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องขัง สำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งการรับรู้ขอมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ

๗.๔ กรมราชทัณฑ์ควรให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังที่จะได้รับการแจ้งสิทธิต่างๆ โดยจัดทำทะเบียนผู้ต้องขังและเอกสารเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ เป็นฉบับภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับทราบสิทธิของตนเองได้ ทั้งนี้ อาจดำเนินการโดยการประสานสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของประเทศที่เกี่ยวข้อง

๗.๕ กรมราชทัณฑ์ควรมีโครงการส่งเสริมการอ่านให้กับผู้ต้องขังชาวต่างประเทศอย่างเหมาะสม โดยอาจดำเนินการด้วยวิธีการประสานและขอความร่วมมือสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลตามสัญชาติของผู้ต้องขังนั้นๆ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมก่อนมอบให้เรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่ง

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายแท้จริง ศิริพานิช)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายปริญญา ศิริสารการ)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พลตำรวจเอก
(วันชัย ศรีนวลนัด)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางวิสา เบ็ญจะมโน)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ